

յաջորդ պատրիարքներու օրերէն սկսած ան եղաւ անոնց գործակիցը խորհրդա կանց և թարգմանը առ մահաւանդ իրրե անզլիակէտ ցոյց տուա իր չնորդները և սուար հիւրերու և այցելու ուստատորնեա րուն քով համարկելի անուն մը և համբաւ մը շահաւ էր Ս. Թրքին համաժայն մարտ ցոյց կեանքը ստուեր մը շահ մէն է Արկու րիս վրայ և քանզի պառեր Գն կեանք մեր ի վերաց երկիր (Յոր Հ. Յ.): Խակայն Աստուածու ողմրմեւթիւնը կը համեսի միզի և կը փրկէ զմեզ ի խաւարէն անզպմանթիւն Տեսան մաս յաւախոն շաբանից ի վերաց երկիր զամաց Գործու թիզը, Է. Ի. 17. Այս ցանց է առաջնորդ Անդրեանք հոգեութան մեջփառ և Ամանուանդ իրրե զինուոր և ան կեդիցական, մը, որ արինիք ի կատիք առավակերու տուկու քաջարար սանցի քաջա գլուխը և տիրը կարգնեցան Ս. Յակոբեանց մայրավանքին և հայ ժողովուրդին իրեն վաստանած միջնարերդը քաջարար պաշտա պանող կրտմահատարի մը պէս, իրրե հայոց պատրիարք քաջալերեց և արիացոց Միաբանութիւնը և հայ ժողովորդը, առ մոքից, սփոփից ու թիթեացոց անոնց ցաւ սերց իննուն կորով, քաջութիւն, դիմա գրութիւն և նուրում ցաց տաւա, մաս ցա իր անձը, իր առաջնորդիւնը կարգն ցաւք, և պատնէշին բարձունչին վրաց ինչ կա Ներսաւարտու Խոչի ճամբէն վնաց վեր ջնձ անզամ, և 13 Հոկտ գէպի էլ-Համբաւ, և աւազ Ասալին ճահապարկը, եղաւ իր վերջին ճամբան ուրիէ զնաց վերջնանզամ:

Յուղարկաւորութիւնն թափօրին աննը կարագրելի շքեցութիւնը, օտարազգի և հայազգի օնված աւաշ բազմութեան ներկայութիւնը այս բոյորը ցոյց խոտային թէ Հանգուցեալ Ս. Պատրիարք Հայոցը որ չափ կը սիրուէր և կը յարգուէր, խորանի եղաւ ժողովուրդին յուղումը, Ս. Պազարին մթնորոր փօթորկցու արդ քանի մը օրե րուն մէջ, Աւետարանի քաջարար թեամբ պէզրդեցա քաղաքն անհնայնու Ան յաւասլից էր թէ քանի մը շաբանից վերջ պիտի դար Ս. Աթոռ, ստանձնելու համար իր բոյոր պատասխանատուութեանց բեները, սիրով և զոհոզութեամբ տանելու զանոնք, այս պիտի գար վերստին Ս. Աթոռ, սակայն այս անզամ տարրեր հանգամանքներով . . .

ՏՊԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ Տ. ԿԻՒՐԵՂ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԵՆ

Դառնորդ զար մը տուաջ էր, իր զեց ընկերներով մուտք կը գործէնուք ժանձ. Վրժ. էն ննր, ուր մեզ կը զիմանքուէր օր ևան փոխ-Ծեսուչը — Հայր Կիւրեղ:

Այն առեն դեռ նորդնծայ արելաց մըն էր հանգուցեալ պատրիարքը և մնեք ալ՝ պատասխներ, Բայց ունէինք տպաւորելու զծրաւոր զգայարանք. ու առաջին առիթով իսկ ստեղծականը մզիչ ուժն էր արդ համոզուած թիւն և թացի ու անմական, կարգագուահական և այլ հարցերէ, որոնց համար միշտ իրեն կը զիմէինք, զինք կը նկատէինք միր պահապան հրեշտակն ու արարեամբ, ամէն անզամ որ կադէիան խոսքը մը գար սողոսկի մէր խաղաղ կեանքին ներս իրեւ խորհրդատու ան կեզ էր իր սարեկամութեան մէջ և ոչ ոք ցցացած է իր խորհուրդներուն հնուեն լուն համար:

Թայց հայ բան մը որոն համար պատրիարքն, տանց բացառութեան, բոյոր առ նունք որ անցած հն ժառանգաւորացի զբարականերուն առջեւէն և իր հարական

Արցունք և խունկ քու անմոռոց յիշ շատակի Արքի Արքազան ծովզայեւոց արցունքներ կը խոտնենք միր բոյորին արցունքներուն հետ, որպէսզի տնոր կարա լակներէն կագմուած ծիրանի զատին միշտ լուսաւոր և պայծառ պահէ քու յիշատակզ, միր բոյորին մէջ, իրրե հայոց անձնղիր պատրիարք:

Տիրոջ օրհնութիւնը և ամենակարող Աստուածոյ Ս. Աջը թող միշտ հօգանի և պահապան ըլլան այս Ս. Տան, Միարա նութեան և մէր բոյորին վրայ, ամէն:

Երաւանցին ՊԱՐԳՈՒ Վ. Բ. Վ. ՄԻԱՆՆԵՍՍՈՒՆ

գուրզուցանելը դեպի աօակերտերը: Աշակերտների ծնողները կամ պարագաները երբեք մտահոգուելու պատճառ չունեին թէ ի՞նչնց զաւակերը անտէր՝ և կամ կրանդութեան ատեն անխնամ կը մնային, որովհետեւ Հ. կիւրեղ ծնողական հոգածութեամբ և քիչ մըն ալ չափազանցիով՝ մեր կրանդութեան օրերուն մեզի Կ'ընձեռ ուր այնքան գուրզուրանք որ շուայլութիւն կը նկատուէր ծառայութեան առթած հոգեկան հրճուանքին փորձառութիւնը չունեցողներուն: Ու կը տասնէինք որ մեր սիրելի, հայր սուրբը ամրօղ գիշերներ կը լուսցնէր մեր սնարին վերեւ, պարզապէս կէտապէտ գործագրելու համար բժշկական պատուէրները որպէսի ժամ առողջանալով անցնէինք մեր գպրցական և եկեղեցական պարտականութեանց:

Փամասնակ մը վերջ երբ մեր ալ ժամը ձնչեց կրօնաւորական պարհգոտը հագնելու և սարկաւագ ձեռնազդուեցանք, պէտք էր տեսնել իր ուրախութիւնը: Հիմայ, ան մեր տեսուչն էր եղած, մեալով սակայն միշտ մեր հայրն ու բարեկամը: Եւ եթէ մենք իր մէջ այս բոլորը կը տեսնէինք և համարինք աւելի բան մը կ'գգայինք իր նկատմամբ, ինքն ալ իր մասին այն խորունկ համոզումը ունէր թէ նախախնամութիւնը զինք զրկած էր երուսալէմ՝ ծառայելու համար իր եկեղեցին: Առա թէ ինչու մեծ էր իր ուրախութիւնը երբ խումբ մը երիտասարդներ կը նուիրուէին Աստուծոյ սեղանին ծառայութեան:

Տարիներ անցան. մենք արեղայ ձեռնազդուեցանք և խառնուեցանք միաբանական կենաքին: Հ. կիւրեղն ալ կետը հեղաւ անդամ Տնօրէն ժողովի, մատենազարանապէտ, Տեսուչ Ս. Թարգ. Վարժ. և հուսկուութեամբ լուսարարապետ Ա. Աթոռոյ: Վարժարանի ու աշակերտութեան հանդէպ տած սէրը, այս անգամ թերեւը աւելի ուրեմնութեամբ, նուիրեց Ս. Աթոռի վարչական ծառայութեանց: Խղճի մտօք և ամենայն հաւատարմութեամբ լրաց և կատարեց ամէն պարտականութիւն որ իրեն հրամայուեցաւ իր պիտէն: Վերջապէս եղած հոգեւոր զինուորագրեալ մը, այս բարին ամենէն գեղեցիկ առումով:

Իր. վարչական գործունէութեան մէջ

պարագայ մը կայ որ պէտք չէ զանց առանցիւ: Հանգուցեալը լաւ յարաբերութիւն կը մշակէր օտարներու հետ, մանաւանդ կառավարական չըջանակներու, անգլիացի պետական մարդոց և անկիքան եկեղեցականներու հետ: Աւ եթէ ներկիլ է ըսել, ան եղաւ զանքին տեսակ մը արտաքին գործոց նախարարը և օտարները իրմով կը ճանչնային: Մեր պատրիարքութիւնը:

1943-ին Աղեքանդրիա կը փոխազգրւէի պատասնով, և 1944-ին Տ. Մեսրոպ պատրիարք վախճանած ըլլալով՝ Հ. կիւրեղ Կ'ընտրուէր Պատրիարք Ս. Աթոռոյ:

Ամենուս համոզաւմն էր որ նորընտիր Պատրիարքը ըլլալու երիտասարդ, պատրիարքութիւն պիտի ընէր գոնի քանի մը տասնեակ տարիների: Բայց մարդկային հաշիւները յաճախ սիստ արդիւնք կուտան: Խորհուրդ մարդկան, կամք Աստուծոյ:

Պաղեստինի վերջին աղէտը կիմուզին ցնած էր իր պողպատեայ առողջութիւնը: Ու վեց տարիներ յետոյ, նեղպատուէն վերագրածիս, զինք գտայ ալեւորած՝ թէն միշտ կը պահէր իր երիտասարդի առուգութիւնը:

Ամենուս ինդրանքները անզօր մնացին համոզելու համար գինք որ Պէյրութ մեկնի և գարմանէ իր մէջքի ցաւը որմէ մեծապէս կը տառապէտը: Իր մէջ այնքան զօրաւոր էր պարտականութեան զիտակցութիւնը որ մահն իսկ պիտի չկրնար իրեն այլապէս խորհիլ տար:

Պէյրութի մէջ, իր մահուան սնարին, արցունքու աչքերով գիտեցինք Աստուծոյ այս մարդուն, եկեղեցւոյ հաւատաւոր պաշտօնեային, անձնազո՞ն բարեկամին և սիրելի պատրիարքին սուրբի մը նման հատնիլը: Մեռաւ կատարեալ խաղաղութեամբ, իր պարտականութիւնը լիովին կատարած մարդու մը համոզումով:

Մահը, խզեց մեզմէ մեր սիրեցեալ պատրիարքը, բայց անոր հոգին, այս պահուս, մեզի կը վերադառնայ լուսեղէն պատկներով զարգարուած:

Առունէ և աղօթք իր անմոռաց յիշաւակին:

ՊԱՐԱԿ ՎԱՐԴԱՊԵՏ